

**Przemówienie Prezesa Polskiej Rady Ekumenicznej abp. Jeremiasza
podczas Ekumenicznego Spotkania Noworocznego
Warszawa, 11 stycznia 2012 r.**

**Eminencje, Ekscelencje,
Panie i Panowie,**

W imieniu Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej serdecznie witam wszystkich tu zgromadzonych na naszym ekumenicznym, noworocznym spotkaniu. Cieszę się i dziękuję, że zechcieliście Państwo przyjąć nasze zaproszenie.

[powitania imienne]

Spotykamy się ponownie w gościnnych progach Centrum Luterańskiego w Sali Synodalnej im. Bp. Andrzeja Wantuły. Serdecznie dziękuję ks. bp. Jerzemu Samcowi, zwierzchnikowi Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, za okazaną nam gościnność.

Dzisiejsze spotkanie noworoczne wpisuje się w kilkunastoletnią już tradycję. Chciałbym wyrazić nadzieję, że tegoroczne spotkanie będzie kolejną okazją do spotkania znajomych, poznania nowych uczestników i wymiany myśli.

Dnia 9 października ubiegłego roku odbyły się wybory do Sejmu i Senatu. Można ubolewać, że w wyborach uczestniczyło nieco mniej niż połowa wyborców. Cieszyć się jednak należy z wyniku wyborów. Wykazały bowiem one, że przeważyło pragnienie stabilizacji i kontynuacji. Dla rządu oznacza to zobowiązanie do realizacji planów i obietnic. Nadzieja na ich realizację legła przecież u podstaw preferencji wyborców. Nie jest to sprawa prosta. Zamieszanie wokół listy refundowanych leków daje to odczuć wręcz boleśnie. Truizmem jest twierdzenie, że rządzenie nie jest sprawą lekką. Od tych, którzy rządzą, wymagamy profesjonalizmu, doświadczenia, skuteczności. Od siebie powinniśmy jednak wymagać cierplivej życzliwości i gotowości do współdziałania i pomocy. Od wierzących zaś jeszcze i modlitwy za tych, którym powierzona została służba rządzenia.

Polska po 1989 r. osiągnęła wiele, w tym również, między innymi, pewien spokój gospodarczy. To nie jest mało, szczególnie w kontekście kryzysu finansowego w niektórych państwach członkowskich UE.

Prezydencja Polski w UE przebiegła – w ocenie wielu obserwatorów sceny politycznej – pomyślnie. Jednak niemożliwość realizacji niektórych celów stawianych na początku prezydencji zmusza do stawiania podstawowych pytań o dalszą drogę UE i naszej Ojczyzny.

Pytanie „co dalej?” jest pytaniem stawianym także przez sytuację w Tunezji, Egipcie, Libii, Syrii. Ostatnio słyszymy niepokojące sygnały z Zatoki Perskiej. Groźba blokady cieśniny Ormuz przez Iran i zapowiedź reakcji na to ze strony USA oraz innych państw wywołuje wrażenie, że społeczność międzynarodowa jakby zapominała o lekcjach historii, których kilkakrotnie udzielił ludzkości wiek XX.

Bardzo wiele elementów sytuacji we współczesnym świecie zmusza do stawiania pytań o cele i środki działania najważniejszych aktorów aktualnej sceny politycznej. Wydaje się, niestety, że na poziomie indywidualnym i kolektywnym (w sensie państw i korporacji finansowo-przemysłowych) znowu zaczyna dominować troska o własny interes, określony przez potrzeby materialne, przez konsumpcję. Pragnienie zdobycia surowców potrzebnych do własnej produkcji i rynków zbytu jest często przykrywane hasłami o demokracji, prawach człowieka, wizją szczęśliwej przyszłości.

Może tu ktoś postawić pytanie: dlaczego te problemy są postawione tu, teraz, na tej sali? Odpowiedź jest prosta. Daje ją czas świąteczny od Bożego Narodzenia do Święta Chrztu Pańskiego, albo dokładniej – jak to jest w tradycji prawosławnej – do Święta Teofanii, Objawienia Bożego. Mówimy o Bożym Narodzeniu, to znaczy o Wcieleniu Syna Bożego, o Wcieleniu Boga Słowa, przez Które zostało wszystko stworzone. Słowo stało się ciałem. A więc Bóg wszedł w nasz, ziemski, ludzki świat nie pozornie, lecz rzeczywiście.

Oznacza, to między innymi, że wydarzenia historyczne, w tym również wojny, sytuacja gospodarcza, stosunki międzyludzkie, są ostatecznie przejawem działania człowieka. Kształt i jakość tego działania zależą od ducha i myśli człowieka. Jakiego ducha jest człowiek? Dla jakich celów używa swojego rozumu i wiedzy?

W VIII wieku przed Narodzeniem Chrystusa prorok Izajasz zwrócił się gniewnie do swoich ziomków: „[mówi Pan:] nowie i sabaty mi obrzydły, zwoływanie uroczystych zebrań – nie mogę ścierpieć świąt i uroczystości. Waszych nowiów i świąt nienawidzi moja dusza (...) Uczcie się dobrze czynić, przestrzegajcie prawa, brońcie pokrzywdzonego, wymierzajcie sprawiedliwość sierocie, wstawiajcie się za wdową!” (Iz 1,13.14.17).

Prorokowi nie chodziło o działalność charytatywną, ale o kształt społeczeństwa i państwa. Odstępstwo od wiary, wyrażające się w niesprawiedliwości, chciwości, upadku moralnym, fałszywych sojuszach, zostało ukarane zburzeniem Jerozolimy i Świątyni, niewolą babilońską. Historia chrześcijaństwa zna wielu wybitnych, świętych ludzi, którzy kontynuowali zwiastowanie proroka Izajasza, nazywanego Ewangelistą Starego Testamentu.

Problemem nie tylko religijnym i teologicznym, ale i politycznym, w ścisłym tego słowa znaczeniu, jest fakt, iż na przestrzeni historii obserwujemy powtarzającą się prawie w każdym pokoleniu skłonnością do zapominania słów prorockich.

Dla wielu polityków kryzys finansowy był wydarzeniem nieoczekiwanym, a przecież już o wiele wcześniej, w latach 80-tych ubiegłego wieku rozległo się wiele głosów wzywających do rewizji systemu monetarnego i finansowego oraz mechanizmów działania organizacji międzynarodowych. Reakcją na te głosy słyszymy w encyklice Jana Pawła II „Sollicitudo Rei Socialis” z 1987 r. Warto przytoczyć jej krótki fragment:

„Światowy system monetarny i finansowy cechuje nadmierna zmienność metod wymiany i oprocentowania ze szkodą dla bilansu płatniczego i sytuacji zadłużenia krajów ubogich.

Technologie i ich przekazywanie stanowią dzisiaj jeden z podstawowych problemów wymiany międzynarodowej i wywołujących z niej poważnych szkód. Nierzadkie są

przypadki, że krajom na drodze rozwoju odmawia się potrzebnych technologii lub udostępnia się im technologie bezużyteczne.

Organizacje międzynarodowe, według dość powszechnej opinii, zdają się być w takim stadium, w którym mechanizmy ich funkcjonowania, koszty i skuteczność działania wymagają ponownej dokładnej rewizji i ewentualnej korektury. Rzecz oczywista, że tak delikatnego procesu nie można dokonać bez współpracy wszystkich. Zakłada on przewyższenie rywalizacji politycznej i wyrzeczenie się wszelkiej tendencji do wykorzystywania tych organizacji, których jedyną racją bytu jest dobro wspólne”.

Co więc powinniśmy czynić? Kościoły członkowskie Polskiej Rady Ekumenicznej i sama Rada odpowiadają na wyzwania czasu w różny sposób, odpowiednio do ich teologii i możliwości działania.

W projektach zorientowanych na podjęcie wyzwań czasu dominuje główny trend, który można opisać jako uczestnictwo w budowie odpowiedzialnego społeczeństwa obywatelskiego.

Dlatego m.in. podczas polskiej prezydencji w Unii Europejskiej Polska Rada Ekumeniczna zwracała uwagę na pięć tematów:

- Współpracę ponad granicami Unii Europejskiej
- Ochronę środowiska i zmiany klimatyczne
- Ochronę niedzieli jako dnia wolnego od pracy
- Wolontariat
- Polskę jako kraj o wielokulturowej, wielonarodowościowej i wielowyznaniowej historii

Ustanowiony w 1996 r. we współpracy z Ewangelickim Kościołem Niemiec projekt „Przeciwko nowym podziałom. Pojednanie w Europie jako zadanie Kościołów Polski, Niemiec, Ukrainy i Białorusi” ma ekumeniczny i międzynarodowy charakter. Uczestniczą w nim Kościoły Ewangelickie, Prawosławne, Rzymskokatolicki i Greckokatolicki z wymienionych czterech krajów.

Projektem kieruje międzynarodowa, międzykościelna grupa robocza. Każdego roku jest organizowana konferencja na temat szczególnie ważny dla Kościołów jednego z wymienionych krajów. Ostatnia konferencja odbyła się na Białorusi, w Mińsku. Poświęcona była możliwości współpracy Kościołów i organizacji kościelnych z organizacjami niekościelnymi w zakresie pomocy ubogim. Poruszony był m.in. drażliwy temat opodatkowania środków finansowych i darów przeznaczonych na pomoc potrzebującym.

Innym ważnym tematem jest nasza odpowiedzialność za stworzenie. W ramach działalności Komisji ds. Dialogu Konferencji Episkopatu Polski i Polskiej Rady Ekumenicznej opracowujemy dokument przypominający wiernym i organizacjom kościelnym o odpowiedzialności za stworzenie. Celem dokumentu jest zachęcenie Kościołów do większego zaangażowania na rzecz ochrony środowiska naturalnego i podejmowania praktycznych działań poprzez edukację, podniesienie świadomości ekologicznej, uwzględnianie tematyki proekologicznej podczas nabożeństw i współpracy z innymi instytucjami w lokalnym środowisku. Naszym zamiarem jest, aby dokument na temat ochrony stworzenia został

odczytany w wybraną niedzielę we wszystkich Kościołach PRE i w Kościele Rzymskokatolickim.

W ramach tejże Komisji ds. Dialogu podjęta została kwestia niedzieli jako dnia wolnego od pracy. Chodzi tu zarówno o przypomnienie znaczenia Dnia Pańskiego dla życia duchowego człowieka, jak też o przestrzeganie zasad ważnych dla zdrowia całego społeczeństwa. Praca w niedziele i system pracy w niektórych domach handlowych ujemnie wpływa na życie rodzinne. Można też mówić o naruszeniu praw pracowników i nadmiernym ich wykorzystywaniu.

Podobnie, jak w przypadku ochrony stworzenia, i w sprawie niedzieli przygotowujemy wspólny dokument.

Rok 2011 obchodzony był w Unii Europejskiej jako Europejski Rok Wolontariatu. W działalności Kościołów Polskiej Rady Ekumenicznej wolontariat od dawna odgrywa ważną rolę. Kościoły i charytatywne organizacje kościelne w Polsce od wielu lat rozwijają swoją działalność dzięki dobrowolnej, bezpłatnej, świadomej działalności na rzecz innych.

Kościoły Polskiej Rady Ekumenicznej podejmują liczne inicjatywy w dziedzinie pracy socjalnej na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie, znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych.

Włączając się w obchody Europejskiego Roku Wolontariatu propagowaliśmy ideę wolontariatu i zachęcaliśmy do bezinteresownego angażowania się w pracę na rzecz drugiego człowieka. Pod hasłem „Wolontariat – Służba Bliźniemu” Diakonia Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, Eleos Kościoła Prawosławnego i Caritas Polska zaprezentowały swoją działalność w Pawilonie Europejskiego Roku Wolontariatu, który zagościł w Warszawie przed Pałacem Kultury we wrześniu ubiegłego roku.

Miniony rok był kolejnym rokiem bardzo dobrej współpracy w ramach Komisji Dialogu przedstawicieli polskiego Episkopatu Kościoła Rzymskokatolickiego i Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej. Nadal prowadzona jest praca nad dokumentem o małżeństwach o różnej przynależności konfesyjnej. Z radością przyjęliśmy wiadomość, że Konferencja Episkopatu Polski podczas sesji plenarnej 14 października w Przemyśle zaaprobowwała projekt deklaracji Kościołów w sprawie małżeństw mieszanych.

Chciałbym wyrazić nadzieję, że będzie kontynuowana dobra współpraca w ramach Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu Rzeczypospolitej Polskiej i Polskiej Rady Ekumenicznej. Komisja wyraziła m.in. jednomyślne poparcie dla projektu budowy siedziby Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

Szanowni Państwo,

Za kilka dni rozpocznie się kolejny Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan. Hasłem zbliżającego się Tygodnia są słowa: „Przemienieni przez zwiąśćstwo Jezusa Chrystusa (por. 1 Kor, 15,51-58).

Materiały do tegorocznego Tygodnia przygotowała ekumeniczna grupa redakcyjna, w której skład weszli przedstawiciele Polskiej Rady Ekumenicznej oraz Konferencji Episkopatu Polski Kościoła Rzymskokatolickiego. Na mocy porozumienia Światowej Rady Kościołów i Sekretariatu do Spraw Jedności Kościoła Rzymskokatolickiego materiały opracowane w Polsce zostały rozesłane do wszystkich Kościołów na świecie.

Mówiąc o Tygodniu Modlitw o Jedność Chrześcijan warto przy tej okazji podkreślić ważne rocznice, które przypadają w 2012 r. W 1942 r. powołana została Tymczasowa Rada Ekumeniczna, prekursorka PRE (1946 r.). W 1962 r., 10 stycznia, zostało odprawione w kościele św. Marcina w Warszawie pierwsze w świątyni rzymskokatolickiej nabożeństwo ekumeniczne z udziałem zaproszonych przedstawicieli innych wyznań chrześcijańskich. Podobne nabożeństwo, swoista rewizyta, miało miejsce 22 stycznia 1962 r. w ewangelicko-augsburskim kościele Świętej Trójcy w Warszawie. W 2012 r. przypada zatem odpowiednio 70. i 50. rocznica tych wydarzeń.

Szanowni Państwo,

Rozpoczął się już Nowy 2012 Rok. Życzę wszystkim tu Obecym, Ich Rodzinom, Wszystkim Obywatelom Naszej Ojczyzny i Naszym Gościom błogosławieństwa Bożego. Wnieśmy toast za zdrowie i pomyślność tu obecnych, za pomyślność naszej Ojczyzny i za jej bliższych i dalszych sąsiadów.